

માર્ચ ૨૦૦૫ના ટેક્સાસ સીટી ના ઘડાકામાં હંગામી ટ્રેઈલર્સને થયેલ નુકશાન

જગ્યાની પસંદગી

માર્ચ - ૨૦૧૦

પાંચ વર્ષ પહેલાં, તા. ૨૩ માર્ચ ૨૦૦૫ના રોજ જ્યારે હાઈડ્રોકાર્બન આઈસોમેરીઝેશન યુનીટ ફરીથી ચાલુ કરવા ગયા ત્યારે ટેક્સાસ નગરની ઓઈલ રીફાઈનરીમાં એક પછી એક સંખ્યાબંધ ઘડાકા થયા. ૧૫ કામદારો મૃત્યુ પામ્યા અને ૧૮૦થી વધારે ઈજા પામ્યા. આજુબાજુના યુનીટની મરમત કામમાં મદદ માટે આઈસોમેરીઝેશન યુનીટ પાસે રાખેલ ટ્રેઈલર્સની આજુબાજુમાં જ મોટા ભાગની મૃત્યુની અને ઈજાની ઘટના બની. શુદ્ધિકરણ કોલમ વધારે ભરાઈ ગયો અને દબાણ ખુબ વધ્યું. બચાવ વાલ્વ ખુલ્યો અને વેન્ટ પાઈપ દ્વારા ગરમ હાઈડ્રોકાર્બન વાતાવરણમાં ઠલવાવા લાગ્યો. વેન્ટ પાઈપ દ્વારા હાઈડ્રોકાર્બન વાતાવરણમાં ઠલવાવાની આ કંઈ પહેલી ઘટના ન હતી, પરંતુ આ વખતે જથ્થો ખૂબ મોટો હતો. જેને કારણે જ્વલનશીલ વાયુનું મોટું વાદળું બન્યું જે સળગ્યું અને જેને કારણે ખૂબ મોટો ઘડાકો થયો. આ અકસ્માતે એ વાતનું ભાન કરાવ્યું કે ખૂબ જ જોખમી પ્રક્રિયાવાળા કારખાનાઓમાં વપરાશમાં લેવાતાં મકાનોના સ્થાનની પસંદગી કેટલી મહત્વની છે પછી ભલેને તે સ્થાયી હોય કે હંગામી મકાન હોય. કારખાના અને જનતાની કાળજી માટે, અમેરીકન પેટ્રોલીયમ ઈન્સ્ટીટ્યુટ (એપીઆઈ) એ સ્થાયી (આરપી ૭૫૨) અને હંગામી (આરપી ૭૫૩) મકાનોના જોખમને લગતાં વ્યવસ્થાપન માટે બે નવી પદ્ધતિઓ ની ભલામણ કરી અથવા તેમાં સુધારા કર્યા.

તમે શું કરી શકો ?

એવું વિચારવું ખૂબ સહેલું છે કે વપરાશમાં લેવાતાં મકાનોની જગ્યાની પસંદગી અને સ્થાન નક્કી કરવાનું કામ મેનેજમેન્ટનું છે પરંતુ કારખાનામાં કામ કરતાં લોકો પણ આ બાબતે અગત્યનો ભાગ ભજવી શકે છે. દા.ત.:

- તમારા કારખાનામાં કરાયેલ જગ્યાની પસંદગીનો અભ્યાસ કરો. જાણો કે તમારા પ્લાન્ટનો કયો ભાગ અસ્થાયી મકાનોથી દૂર આવેલા છે. ખાત્રી કરો કે મકાનના સ્થાનની પસંદગીમાં કરવામાં આવતી ફેરબદલી અથવા તો વપરાશમાં લેવાતા મકાનોની નજીકના પ્લાન્ટના ઓપરેશનમાં થયેલ બદલાવને બદલાવ વ્યવસ્થાપન (એમ ઓ સી) ધ્વારા મુલ્યાંકન કરવામાં આવેલ છે.

- જગ્યાની પસંદગી વખતે કરવામાં આવેલ અભ્યાસ અને મકાન જે કામ માટે અત્યારે વપરાઈ રહ્યું છે તે બંને વચ્ચે કંઈ ભેદ હોય તો તે જણાવો. દા.ત. : મેનેજમેન્ટ એમ માનતું હોય કે જગ્યાની કંટ્રોલ કેબીન તો ક્યારેક વપરાય છે પરંતુ કામદારો કદાચ જાણતા હોય છે કે ખરેખર તો તે લાંબા સમય સુધી રોજ જ વપરાય છે.
- મકાનને સંભવિત ઘડાકા સામે રક્ષણ આપી શકે તેમ ન બનાવેલ હોય તો એવા મકાનમાં આશ્રય લેવો નહીં. ઘડાકાઓથી દબાણીય મોજાં ઉત્પન્ન થાય છે અને જે આવા મકાનને વધારે નુકશાન કરી શકે અથવા તો આખું મકાન જ જમીન દોસ્ત થઈ શકે. ઘડાકા સામે રક્ષણ કરે તેવા મકાન ન હોય તો તેમાં રહેલા માણસોને મકાન તુટીને પડવાથી મેદાનમાં રહેલા વ્યક્તિ કરતાં વધારે ઈજા થઈ શકે છે.
- તમને એવી જાણ થાય કે જ્વલનશીલ પદાર્થ છૂટી રહ્યો છે, જેનાથી જ્વલનશીલ પદાર્થનું વાદળ બની શકે તેમ છે. તો તમારા પ્લાન્ટમાં તૈયાર કરવામાં આવેલ કટોકટીના સામના માટેની પદ્ધતિનું પાલન કરો. જેમ કે ભયજનક સાયરન વગાડો જેથી જેમને કટોકટીની કામગીરી સોંપવામાં નથી આવી તેવા પ્લાન્ટ કે નજીકની ઓફીસમાં રહેલા વ્યક્તિઓ મકાન અને પ્લાન્ટ ખાલી કરીને સુરક્ષિત જગ્યાએ ભેગા થઈ જાય.
- પ્લાન્ટમાં જ્યારે ખૂબ જોખમી ઓપરેશન ચાલતું હોય ત્યારે નિશ્ચિત કરો કે કોઈ બિન અધિકૃત વ્યક્તિ પ્લાન્ટમાં હાજર નથી. ઉ.દા. : પ્લાન્ટ શરૂ કરતાં, પ્લાન્ટ બંધ કરતાં અને પ્લાન્ટમાં કોઈ ઉલતપુલટ હોય ત્યારે.
- પ્રક્રિયામાં થયેલ ઉલટ પુલટની ઘટના, જેનાથી જોખમી પદાર્થ બહાર નીકળી પડ્યો હોય, તેના કારણોની તપાસ થાય અને તે ફરી ન બને તે માટે જરૂરી સુધારા થાય એ માટેનો આગ્રહ રાખો.

ખાત્રી કરો કે તમે જે મકાન વાપરો છો તે સુરક્ષિત છે .